

חשיבות קיום גזירות חז"ל כהלכתן

תקציר

גזירות חז"ל מחייבות אותנו היום כמו ביום הינתן ואין לבטלן גם אם הסיבות לגזירות לא קיימות היום. אבל כדי לקיים את גזירות חז"ל לא מספיקה נכונות. מחוסר הבנה נאותה קויימו הגזירות שלא לפי רצון חכמים ואף נגד רצונם.

על חשיבות קיום כל דברי חז"ל שבתלמוד הבבלי, כתב רמב"ם בהקדמה למשנה תורה:

...כל הדברים שבתלמוד הבבלי, חייבין כל ישראל ללכת בהם; וכופין כל עיר ועיר וכל מדינה ומדינה לנהוג בכל המנהגות שנהגו חכמים שבתלמוד, ולגזור גזירותם וללכת בתקנותם.

קיום גזירות חז"ל לא מותנה בהבנתנו. גם גזירה שנראית לנו חסרת טעם היום, יש לקיימה. הדבר נראה לא הגיוני ואולי אף שרירותי, אך לא כן הוא. בדברים חשובים ביותר, נוהגים אנו לפי עקרון דומה, ומבינים את ההגיון שבו ואת חיוניותו, ולא רואים בו שרירות לב, כיצד?

למשל: במלחמת העולם השנייה התקיפו האיטלקים את חיפה מהאוויר והיתה הוראה צבאית להאפיל את החלונות בלילות, לבל יראה אור החוצה ויכוון את מטוסי האויב. לאחר כניעת איטליה, חלפה, למעשה, סכנת ההתקפות מהאוויר, והיו אזרחים ש'הבינו' שאין יותר צורך בהאפלה והרשו לעצמם להשאיר חלונות מוארים, הם נתבעו לדין ונענשו בהתאם, כי היה עליהם לחכות עד שהסמכות שהטילה את חובת ההאפלה, תבטל אותה. אם כל אזרח יחליט מתי יש צורך למלא הוראות חירום ומתי אפשר להתעלם מהן, לא קשה לשער את האסונות שעלולים להתחולל. גזירות חז"ל אין לבטל לפי 'הבנתנו', אלא רק על פי סמכות הלכתית גדולה מזו שגזרה אותן.

והרי דוגמאות להתעלמות מגזירות חז"ל או לקיימון חלקית ו/או שלא לפי משמעותן. נאמר בתלמוד:

מים אחרונים חובה אמר רב חייא בר אשי מפני מה אמרו מים אחרונים חובה מפני שמלח סדומית יש שמסמא את העינים (עירובין יז, ב)

חז"ל חייבו ליטול ידיים אחר מגע במלח, בדרך כלל בזמן הארוחה, מחשש שיש עליהן שאריות מלח שעלול לפגוע בראייה. ומוכן שלא רק אחרי מלח שבארוחה, חייבו חז"ל, נטילה, אלא על כל מגע במלח וכך מנסח רמב"ם את דברי חז"ל בהלכות ברכות ו, ד:

ד כל (=מדד) את המלח, צריך נטילת ידיים באחרונה--שמה יש בו מלח סדומית או מלח שטבעו כטבע מלח סדומית, ויעביר ידיו על עינו וייסמה; מפני זה חייבין ליטול ידיים בסוף כל סעודה, מפני המלח...

מלשון רמב"ם ברור שהגזירה חלה על כל מגע ידיים במלח, ולא רק אחר ארוחה. אמנם לא ידוע היום, בשוק, מלח שיש שמסמא את העיניים, ובימינו, רבים נוגעים במלח ולא רוחצים ידיהם ואיננו רואים פגיעות בראייה. אך גם אם הוכח שגזירת חז"ל זו או אחרת מבוססת על מידע לא אמין, אין לסור ממנה אלא על פי סמכות הלכתית שלא נופלת מרמת הסמכות שגזרה את הגזירה.

רוב המקפידים ליטול ידיים בסוף הסעודה, לא מקפידים ליטול ידיים אחרי כל מגע במלח. מקובל שהמונח 'מים אחרונים' מתיחס לנטילה שבסוף הסעודה, אך ברור שאין זה נכון. נמצא שרבים לא מקפידים על נטילת ידיים בסוף כל סעודה, וגם המקפידים על כך, רובם אינם נוטלים ידיים אחר מגע במלח שלא בסוף סעודה. אלה ואלה אינם מקיימים את גזירת חז"ל כהלכתה מחוסר הבנתה והבנת חומרת קיימה גם בימינו.

דוגמה שניה, חז"ל החמירו בסכנה יותר מביאסור. למשל בתלמוד הבבלי במסכת חולין י, א, נאמר:

ספק מים מגולים אסורין שמע מינא חמירא סכנתא מאיסורא

ובעברית **הסכנה חמורה מהאיסור**. את גישתם הביא רמב"ם בהלכות רוצח ושמירת נפש, הלכות ו [ה] ו-ז [ו], בפרק יא, כך:

ו [ה] הרבה דברים אסרו חכמים מפני שיש בהם סכנת נפשות וכל העובר עליהן ואמר הריני מסכן בעצמי ומה לאחרים עליי בכך, או איני מקפיד על כך, **מכין אותו מכת מרדות**.

ז [ו] ואלו הן: לא יניח אדם פיו על הסילון המקלח מים וישתה, ולא ישתה בלילה מן הנהרות ומן האגמים, שמא יבלע עלוקה, והוא אינו רואה. **ולא ישתה מים מגולים--שמא שתה מהן נחש וכיוצא בו מזוחלי עפר, וישתה וימות**.

בימינו רבים ואולי רוב שומרי מצוות, אינם מקפידים שלא לשתות משקים ומגולים, ולמרות זאת נדירים ביותר מקרים של הרעלת משקים על ידי שרצים, **אך עלינו לקיים את גזירת חז"ל כמשמעה כמוסבר**.

האם על כל מים מגולים גזרו? לא! בהלכה יג [יב] נאמר:

יג [יב] **שיעור המים שייאסרו אם נתגלו, כדי שיהיה הסם ניכר בהן ומזיק. אבל אם היו המים מרובין כדי שתאבד בהן המרה--הרי אלו מותרין, בין בקרקעות בין בכלים**. וכן הדין בשאר המשקין.

הדוגמאות הבאות דנות בעיקר בגזירות שהמקיימים אותן מתכוונים לקיימן לפי רצון חז"ל, אולם בגלל הבנה לא נכונה או לא מלאה של הגזירה, אינם מקיימים אותה לפי כוונת חז"ל, למשל גזירת איסור חלב נוכרי. נאמר במשנה ו בפרק ב במסכת עבודה זרה:

אלו דברים של גויים אסורין, ואין איסורן איסור הניה--חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו...

אסרו חז"ל חלב גוי שלא ראה ישראל את חליבתו, מחשש חלב בהמה טמאה. אפשרות זו נדירה, היום, הרבה יותר מאשר בזמנם, אולם כיוון שחז"ל גזרו על חלב גוי, אין להתיר את אשר אסור חז"ל! כך נפסק בהלכות מאכלות אסורות פרק ג, הלכות י [יג]:

... [יג] ומפני זה ייתן הדין **שכל חלב הנמצא ביד גוי אסור, שמא עירב בו חלב בהמה טמאה...האוכל גבינת הגויים, או חלב שחלבוהו ואין ישראל רואהו, מכין אותו מכת מרדות**.

לפי הלכה זו אסרו חז"ל **כל חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו**, האומנם? נאמר במסכת עבודה זרה לט, ב:

גמרא תנינא להא דת"ר יושב ישראל בצד עדרו של <עובד כוכבים> {גוי} <עובד כוכבים> {וגוי} חולב לו ומביא לו ואינו חושש היכי דמי אי דליכא דבר טמא בעדרו, פשיטא, ואי דאיכא דבר טמא בעדרו, אמאי? לעולם דאיכא דבר טמא וכי קאי חזי ליה וכי יתיב לא חזי ליה. מהו דתימא כיון דיתיב לא חזי ליה ניחוש דלמא מייתי ומערב ביה קמ"ל כיון דכי קאי חזי ליה אירתותי מירתת ולא מערב ביה:

ובהתאם לאמור בקטע תלמוד זה, פסק רמב"ם בהלכות מאכלות אסורות פרק ג הלכה טו [יז]:

ישראל שישב בצד העדר של גוי, והלך הגוי והביא לו חלב מן העדר, אף על פי שיש בעדר בהמה טמאה--הרי זה מותר, **ואף על פי שלא ראה אותו חולב**: והוא, שיכול לראותו כשהוא חולב כשיעמוד, **שהגוי מתיירא לחלוב מן הטמאה, שמא יעמוד ויראה אותו**.

נמצא שלא אסרו חז"ל כל חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, כי כשחושש הגוי לערב חלב טמאה בחלב הטהורה, לא חל איסור חז"ל על חלב הגוי, למרות שלא ראהו ישראל חולב, **אלא רק יכול היה לראותו**. וזאת, **למרות שאין בטחון מוחלט שלא עירב הגוי חלב טמאה בחלב הטהורה בזמן שישב הישראל בצד העדר**.

אם חשש הגוי שמא יראהו היהודי מערב חלב טמאה בחלב הטהורה, ולא יקנה את החלב, מספיק כדי שחלב זה לא יכלל באיסור חלב גוי, קל וחומר שבארצות, בהן יש פיקוח ממשלתי על החלב, חשש הגוי לערב חלב טמאה בחלב הטהורה גדול יותר, כי אם יתגלה הדבר, יוטל עליו עונש חשוב, לא חלה על חלב זה גזירת חז"ל, וכך כתב החזו"א:

ואמנם כשיש פיקוח הממשלה על החלב שלא יערבו חלב טמא והם צפויים לעונש על הזיוף, יש מקום לאמר שהיו כשפחות חולבות המרתנות וכיושב (הישראל) בצד העדר וכשהוא עומד רואהו. (חזו"א הלכות מאכלי עכו"ם סימן מ"א סעיף ד)

וזו גם דעת ר' משה פיינשטיין.

יש לשים לב שהיתר חלב גוי ממחלבות שתחת פיקוח ממשלתי, בלא שישראל רואה את החליבה, אינו חורג מגזירת חז"ל, אלא הוא **יישום הגזירה כהלכתה!**

נראה לי שיש שיקול חשוב, לפיו אפשר להתיר חלב גוי ממחלבות גדולות גם אם אינן תחת פיקוח ממשלתי, בארצות בהן זניח מספר הבהמות החולבות הטמאות, יחסית למספר הטהורות, כיצד?

כאמור למעלה, החמירו חז"ל בסכנה יותר מבאיסור. ונאמר בהלכות רוצח ושמירת נפש בהלכה ז [ו], בפרק יא, כך:

ז [ו]... **ולא ישתה מים מגולים-- שמא שתה מהן נחש וכיוצא בו מזוחלי עפר, וישתה וימות.**

אולם לא כל מים מגולים אסרו חז"ל, בהלכה יג [יב] נאמר:

יג [יב] **שיעור המים שייאסרו אם נתגלו, כדי שיהיה הסם ניכר בהן ומזיק. אבל אם היו המים מרובין כדי שתאבד בהן המרה-- הרי אלו מותרין, בין בקרקעות בין בכלים.** וכן הדין בשאר המשקין.

ולא כתב רמב"ם, מה שיעור המים שלא ייאסרו גם אם נתגלו. יש להבין שהדבר תלוי בשיקול דעתנו: אם כמות המים המגולים רבה, עד כדי שאם יטיל בהם שרץ רעל, יבטל הרעל במיעוטו, לא חלה על מים אלה גזירת חז"ל. ואם סמכו חז"ל על שיפוטנו לגבי סכנת רעל במים, קל וחומר שיסמכו על שיפוטנו שכמות חלב הבהמות הטמאות, זניחה בהשוואה לכמות חלב הבהמות הטהורות (1), וגם אם התערב במחלבה גדולה חלב בהמה טמאה בחלב טהורה, יבטל בחלב הטהורה. נמצא שעל חלב גוי ממחלבות גדולות בארצות בהן כמות חלב הטמאות זניחה לגבי כמות חלב הטהורות לא חלה גזירת חז"ל כשם שלא חלה על כמות גדולה של מים מגולים, כי בטל בהם הסם. (2)

אך למרות שחלב שבטל בו חלב טמאה, מותר בשתייה, האם לא נכון להעדיף מאכל שאין בו כל תערובות איסור, על מאכל, שיש בו תערובת איסור שבטל בשישים ולקחת רק חלב ישראל כפי שעושים החרדים?

נראה לי שהתורה עצמה נתנה תשובה ברורה, כי נאמר בהלכות מאכלות אסורות, בהלכה יט [כא], בפרק טו:

ומניין סמכו חכמים על שיעור שישים: שהרי המורס מאיל נזיר, והוא הזרוע, אחד משישים משאר האיל; **והיא מתבטלת עימו ואינה אוסרת אותו**, שנאמר "ולקח הכוהן את הזרוע בשלה מן האיל" (במדבר ו, יט).

הוראת התורה היא לבשל זרוע איל נזיר, שהיא קודש, עם שאר האיל, ואינה אוסרת את שאר האיל, כי היא בטלה בשישים בו. אם היה עדיף לאכול מאכל שלא נתערב בו איסור, על מאכל שבטל בו איסור בשישים, היתה התורה מורה **לבשל את הזרוע בנפרד משאר האיל**. וכיוון שלא נתנה התורה הוראה זו, משמע **שאיסור שבטל בשישים כאילו אינו**. ומכאן שאין מצווה להעדיף חלב ישראל על חלב גוי, שגם אם נתערב בו חלב בהמה טמאה בטל בשישים.

נמצא שלדעת חז"ל, רמב"ם חזו"א, רב פיינשטיין ואחרים, הדרישה להשגחת ישראל על חלב גוי מחליבתו ועד שיווקו במחלבות שיש עליהן פיקוח ממשלתי, מיותרת. ונראה שלא חלה גזירת חז"ל על חלב נוכרי, גם על חלב מחלבות גדולות, שאינן תחת פיקוח ממשלתי, בארצות בהן כמות חלב טמא שעלולה להגיע למחלבה, זניחה בהשוואה לכמות החלב הטהור שבה.

ומה לגבי חמאת גויים? בהלכות מאכלות אסורות ג, יג-יד [טז], פסק רמב"ם:

יג [טו] האוכל גבינת הגויים, או חלב שחלבוהו ואי ישראל רואהו--מכין אותו מכת מרדות. **החמאה של גויים--מקצת גאונים התירוה**, שהרי לא גזרו על החמאה, וחלב הטמאה אינו עומד; **ומקצת**

גאונים אסרוה, מפני ציחצוחי חלב שיישאר בה, שהרי הקוס שבחמאה אינו מעורב עם החמאה כדי שייבטל במיעוטו, וכל חלב שלהן חוששין לו, שמא עירב בו חלב טמאה.

יד [טז] **ייראה לי שאם לקח חמאה מן הגויים, ובישלה עד שהלכו להן ציחצוחי חלב--הרי זו מותרת**: שאם תאמר נתערבו עימה ונתבשל הכול, בטלו במיעוטן. אבל החמאה שבישלו אותה גויים--אסורה משום גיעולי גויים, כמו שיתבאר.

על דברי רמב"ם אלה כתב ראב"ד:

א"א הכל הבל ורעות רוח, שכל האיסורין שנוהגין בגבינה נוהגין בחמאה, ומה שכתב שהלך האיסור ונתמעט ונתבטל, כמה מכוער הדבר שנקנה מהם חשש איסור מפני ביטולו ברוב.

לאור הוראת התורה לבשל את זרוע איל נזיר עם שאר האיל, ברור שלדעת התורה, אין כיעור בשתית חלב שיש בו חלב טמא שבטל בשישים בחלב הטהור, ולא באכילת חמאה שנתבטלו בה ציחצוחי חלב נוכרי. אף לא נכונה טענת ראב"ד "שכל האיסורין שנוהגין בגבינה נוהגין בחמאה". שהרי גזרו חז"ל על גבינת הגוי ולא גזרו על חמאת הגוי, ורק מקצת הגאונים אסרוה. צדק רמב"ם וכרגיל, דברי הבלע של ראב"ד בטלים.

בהיותי סטודנט בשווייץ הייתי בקשר עם הגר"י ויינברג, זצ"ל, בעל ה"שרידי אש". בני העדה החרדית הקפידו לאכול חמאה מחלב ישראל, אך הגר"י ויינברג טען שאפשר לאכול חמאה שוויצרית. לימים נתגלתה, בשווייץ, חמאה שערבו בה שומן מן החי. סיפרתי זאת לגר"י ויינברג והשיב לי: "אתה רואה שתפסו אותם!". לאחרונה דווח שבצרפת נתפסו יצרני דנונה שערבו בה שומן חזיר.

ומה לגבי גבינת גויים? נאמר בהלכות מאכלות אסורות מאכל גי, [יב] - יד [יז]:

י [יב] חלב בהמה טמאה אינו נקפה ועומד כחלב הטהורה; ואם נתערב חלב טהורה בחלב טמאה--כשתעמיד* אותו--יעמוד חלב הטהורה, וייצא חלב הטמאה עם הקוס של גבינה. [יג] ומפני זה ייתן הדין **שכל חלב הנמצא ביד גוי אסור, שמא עירב בו חלב בהמה טמאה**; וגבינת הגויים מותרת, שאין חלב בהמה טמאה מתגבן. אבל בימי חכמי משנה גזרו על גבינת הגויים, ואסרוה מפני שמעמידין אותה בעור הקיבה של שחיטתן שהיא נבילה.

* תעמיד = תגבן

יא ואם תאמר והלוא עור הקיבה דבר קטן הוא עד מאוד בחלב שעמד בו, ולמה לא ייבטל במיעוטו-- מפני שהוא המעמיד את הגבינה; והואיל ודבר האסור הוא שהעמיד, הרי הכול אסור כמו שיתבאר.

האם כל גבינת גויים אסרו חז"ל? לא!

יב [יד] גבינה שמעמידין אותה הגויים בעשבים, או במי פירות כגון שרף תאנים, והרי הן ניכרין בגבינה--**הורו מקצת גאונים שהיא אסורה**: שכבר גזרו על כל גבינת הגויים, בין שהעמידוה בדבר אסור בין שהעמידוה בדבר מותר--גזירה, משום שהעמידוה בדבר האסור.

נמצא שלכתחילה 'גבינת הגויים מותרת שאין חלב בהמה טמאה מתגבן, אבל בימי חכמי המשנה גזרו על גבינת הגויים ואסרוה', כי נהגו הגויים להעמיד חלב טהור בעור קיבת נבלה. **אולם גם בזמן חכמי המשנה, אם ניכר בגבינה שלא העמידוה בעור קיבת נבלה, אלא בדבר מותר, היא מותרת לדעת רוב הגאונים ורמב"ם, שלא קבלו את דעת מקצת הגאונים, שסברו שחז"ל גזרו על כל גבינות הגויים.**

כיום מועמדות **רוב הגבינות במעמידים סינתטיים, או בתרביית חיידקים**, שאין בהם כל איסור. לכן, גבינות כאלה כשרות. אלא שלא כמו כשעמידו גבינה בעשבים, שאפשר היה לראות שלא הועמדה בדבר אסור, שיטות ההעמדה היום, לא ניכרות בגבינה עצמה, איך נדע אם המעמיד כשר?

בארצות, בהן מחייב החוק את היצרן לרשום על הגבינה את החומרים שהיא מכילה ואת המעמיד, ובכל עת יכולה להערך בדיקה ממשלתית של התאמת תהליך הייצור למוצהר על הגבינה, ויש עונשים על דיווח כוזב, אם כתוב על הגבינה שהמעמיד כשר, **סביר** שזו הוכחה לכשרות הגבינה, גם לדעת חז"ל, לא פחות מנוכחות עשבים, או מיץ פירות בתוכה(3). כי אפילו נוכחות עשבים אינה ערובה מלאה שאין בגבינה **גם** תמצית קיבת טריפה, כמו שאין ערובה מלאה שגוי לא עירב חלב טמאה בחלב שמכר לישראל שישב בצד העדר, ולא ראהו חולבו, אלא רק יכול היה לראותו!

נמצא שהבנה נכונה של גזירת חז"ל מאפשרת לשתות חלב גוי שלא ראהו ישראל חולבו, ממחלבות שיש עליהן פיקוח ממשלתי ונראה שאף ממחלבות גדולות שאין עליהן פיקוח ממשלתי בארצות בהן כמות חלב בהמות טמאות פחותה מאחד משישים מכמות חלב בהמות טהורות. גם גבינת גוי שרשומים עליה המרכיבים והמעמיד, בארצות שמחייבות רישום לפי החוק, מותרת מאותו שיקול שחלב גוי שתחת פיקוח ממשלתי מותר. גם חמאת הגוי מותרת ואם יש בה צחצוחי חלב אפשר, לדעת רמב"ם לבשלה וצחצוחי החלב בטלים. אגב חמאת מחלבות מתועשות, אין בה צחצוחי חלב.

הדורשים השגחה על חלב גוי בתנאים שהוא מותר לפי חז"ל, מציגים את דרישת ההלכה כאווילית בעיני הגויים ואין זה לכבוד לנו עם ה'. ונראה שהמניע החשוב לחומרות הוא כדי לספק פרנסה למשגיחים. (4)

הדוגמה הרביעית היא לפירוש גזירת חז"ל, בניגוד מוחלט למשמעותה, נוגעת להלכות יום טוב. נאמר במסכת מועד קטן דף יג, ב במשנה:

א. ואלו מגלחין במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורין והמנודה שהתירו לו חכמים וכן מי שנשאל לחכם והותר והנזיר והמצורע מטומאתו לטהרתו ואלו מכבסין במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורין

ב. ומנודה שהתירו לו חכמים וכן מי שנשאל לחכם והותר מטפחות הידים ומטפחות הספרים ומטפחות הספג הזבין והזבות והנדות והיולדות וכל העולין מטומאה לטהרה הרי אלו מותרין ושאר כל אדם אסורין:

ומפורש בתלמוד בדף יד, עמוד א:

ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין כדתנן אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין לספר ולכבס ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת ואמר רבה בר בר חנה אמר ר' אלעזר מ"ט כדי שלא יכנסו למשמרתן כשהן מנוולין הכא נמי כדי שלא יכנסו לרגל כשהן מנוולין...

ובהתאם פסק רמב"ם בהלכות יום טובם בפרק ז, הלכה יז:

אין מגלחין ואין מכבסין במועד--גזירה, שמא ישהה אדם עצמו לתוך המועד, ויבוא יום טוב הראשון והוא מנוול; לפיכך **כל מי שאי אפשר לו לגלח ולכבס בערב יום טוב, הרי זה מותר לגלח או לכבס**.

ובהלכה כא פורט:

...ומי שאין לו אלא חלוק אחד, הרי זה מכבסו. מטפחות הידיים ומטפחות הספרים ומטפחות הסיפוג, הרי אלו מותרין לכבס; **וכן כלי פשתן, מותר לכבסן במועד, מפני שהן צריכין כיבוס תמיד, אפילו נתכבסו ערב יום טוב**.

בהלכה יז נקבע הכלל: **כל מי שאי אפשר לו לגלח ולכבס בערב יום טוב, הרי זה מותר לגלח או לכבס**. ובהלכה כא הוסיף, ש'כלי פשתן מותר לכבסן במועד, מפני שהן צריכין כבוס תמיד, אפילו נתכבסו ערב יום טוב'. והלא אפשר שיקנה האדם כמה כלי פשתן לחג, ואז לא יזדקק לכבס במועד?! אלא ברור שלא אסרו חז"ל לכבס דבר שגם אם יכבסו אותו בערב יום טוב, יזדקק לכיבוס גם במועד. כי אסרו רק דבר שאפשר לעשותו לפני המועד עבור כל המועד, שמא ישהה אדם עצמו ויבוא יום טוב הראשון והוא מנוול, אבל בגדי פשתן 'שהן צריכין כבוס תמיד, אפילו נתכבסו ערב יום טוב', אין מקום לאסור כיבוסם במועד, כי אז מי שאין לו די בגדי פשתן יצטרך ללבושם מלובשים והרי את זאת רצו חז"ל למנוע כשאסרו לכבס את אשר אפשר לכבס לפני המועד לצורך המועד.

ואם מותר לכבס בגדי פשתן כי הם זקוקים לכיבוס יום יום, למרות שאפשר לאדם להכין כמה בגדי פשתן לכל ימות החג, **קל וחומר שמותר למי שמתגלח יום יום, לגלח במועד, שהרי אין שום אפשרות לגלח מערב יום טוב, לצורך המועד**.

נמצא שמי שאוסר גילוח במועד, אינו מבין את גזירת חז"ל וגורם למי שמתגלח יום יום להיות מנוול במועד, וזה בדיוק מה שרצו חז"ל **למנוע** בגזירתם!

לסיכום: מצווה להראות נאה במועד לכן אסרו חז"ל לגלח, בלשונו להסתפר, במועד, כי אפשר להסתפר לפני המועד ולא יהיה מנוול אם לא יסתפר גם במועד. בדומה לכך אסרו כיבוס בגדים, שאם כובסו לפני המועד לא יזדקקו לכיבוסם גם במועד, כדי שלא ישהה אדם עצמו ויגיע יום טוב ראשון והוא עם שער ארוך ובגדים לא מכובסים. אך לא אסרו על מי שמתגלח יום יום להתגלח גם במועד, כשם שלא אסרו לכבס במועד בגדי פשתן הזקוקים לכיבוס יום יום.

(1) איך אפשר לסמוך על הערכתנו? אם נאמנת הערכתנו לקבע את **כמות** המים המגולים שבטלה בהם **סכנת רעל** שרץ ששתה מהם, קל וחמר שהערכתנו נאמנת להתיר חלב גוי שבטל בו **בשישים** חלב בהמה טמאה.

(2) אם יטען מישהו שבמחלבה אחת יתכן, **במקרה נדיר**, שיצטבר חלב טמא שאינו בטל בשישים. נשיב שאפילו לגבי סכנת סם, שלדעת חז"ל, חמורה מסכנת איסור, אין חוששין שמא, **במקרה נדיר**, ישתו ממים מגולים מרובים, **כמה** נחשים ואז למרות שהמים מרובים, הם יורעלו.

(3) כי יתכן שקיבת הטריפה לא הספיקה כדי להעמיד את החלב, והגוי הוסיף עשבים שנראים בגבינה. וגבינה שהועמדה במעמיד מותר ובמעמיד אסור, אסורה, כמו שנפסק בהלכות מאכלות אסורות טז, יג לגבי מחמץ ומטבל:

שאר של כלאי הכרם ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה, לא בזה כדי לחמץ, ולא בזה כדי לחמץ, ובשניהם כשיצטרפו כדי לחמץ--אותה עיסה אסורה לישראל, ומותרת לכוהנים. וכן תבלין של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך הקדירה, ולא היה באחד מהן כדי לתבל, ובשניהם כדי לתבל--אותה קדירה אסורה לישראל, שהרי דבר האסור להם תיבלה; ומותרת לכוהנים.

ולמרות זאת גבינה שיש בה עשבים, אין לחשוש שמא יש בה **גם** מעמיד אסור. וכן גבינה שכתוב עליה שהועמדה במעמיד כשר, היא כגבינה שרואים בה עשבים, ואין צורך לחשוש שהכתוב עליה אינו נכון, שהרי יש פיקוח ממשלתי.

(4) נאמר בבני שמואל הנביא בשמואל א ח, ג:

ויטו אחרי הבצע שלא עשו כמעשה אביהם שהיה שמואל הצדיק מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם שנאמר (שמואל א ז) והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל והמצפה ושפט את ישראל והם לא עשו כן אלא ישבו בעריהם **כדי להרבות שכר לחזניהן ולסופריהן**... (בבלי שבת נה, ב)

וכתב רמב"ם בהלכות סנהדרין כג, ב [ג]:

כל דיין שיושב ומגדל מעלתו, כדי להרבות שכר לחזניו ולסופריו--הרי הוא בכלל הנוטים אחרי הבצע; וכן עשו בני שמואל, ולכך נאמר בהם "וייטו אחרי הבצע; ויקחו שוחד" (שמואל א ח, ג).